

FOLK OG LAND

NR. 18 — 12. ÅRGANG

LØRDAG 15. JUNI 1963

LØSSALG 85 ØRE

Civilingeniør ERHARD FLIESBERG:

FÖDA TILL DÖDS

«Äta bör man, annars dör man», var refrängen i en förkrigsrevy. Oavsett den i skrattretande form serverade oppmanningen, vet varje levande väsen instinktivt nödvändigheten av näringsmedels konsumtion. Allt av liv, rörelse och energi avhänger därav. Men lika livsviktig är konsten att bevara — konservera — dvs. hindra från förstörelse allt överskott som ej omedelbart behöver förbrukas. Årtusendens erfarenheter lärde bl. a. människan vissa metoder — anpassade till rådande klimat-zoner — huru tillvarataga föda med bibehållet näringsvärde och utan giftalstring under längsta möjliga tidrymd.

Man följde förvärvad kunskap om naturens anvisningar medan under innevarande tidsskedes allt intensivare jakt efter penningar och lättast förvärvade affärsvinster de storindustriella konserveringsmetoderna håller på att utvecklas till allt ymnigare tillförande av gifter och andra konservfördärvande metoder och ingredienser.

Under självhushållningens sekel vunnes erfarenheter om användningsmöjligheterna för födoämnens bevarande genom nedkyllning, torkning, rökning samt insaltnings. Nedkyllning och infrysning torde väl vara den mest effektiva konserveringsmetoden, förutsatt att livsmed-

len hela tiden hålles vid temperaturer under fryspunkten. Erfarenheten har visat at om sådana livsmedel efter upptining ej omedelbart användes, tar naturen hämnd för den fördröjda förruttelsen genom snabbförstöring som ej kan avhjelpas genom förnyad nedkyllning. Då och då har mänskligheten fått höra nyheter om användning som födoämne av i miljontals år infrysna mammutdjur.

De äldre av oss torde även minnas — åtminstone i Norden — om isupptagning under vintrarna och isens inläggande i särskilda isboder eller -dösar där sommardagens livsmedel förvarades.

Torkning och rökning ha även visat sig besitta ur konserveringssynpunkt förnämliga ägenskaper. Torkning av kött under solens inverkan och torr luft har tillhört varma länders förnämliga konserveringsmetoder, medan i tempererade zoner torkning av fisk på under solens dygnslänga bestrålning därigenom upphettade klipphällar åstadkommit produkter som tålt månaders bevarande och skepping i större skala kunnat ske jorden runt. Den torkade fisken har kunnat behandlas som träbitar. Rökning av såväl kött som fisk har kunnat åstadkomma ganska långa konserveringstider, men har ej i någon större utsträckning blivit industriprodukter.

Färskvarors nedsaltnings i tunnor och tinor har tillhört gångna århundradens i hushållen mest använda konservering och äger i viss utsträckning för härför lämpade födoämnen alltfört en även industriellt använd konservering.

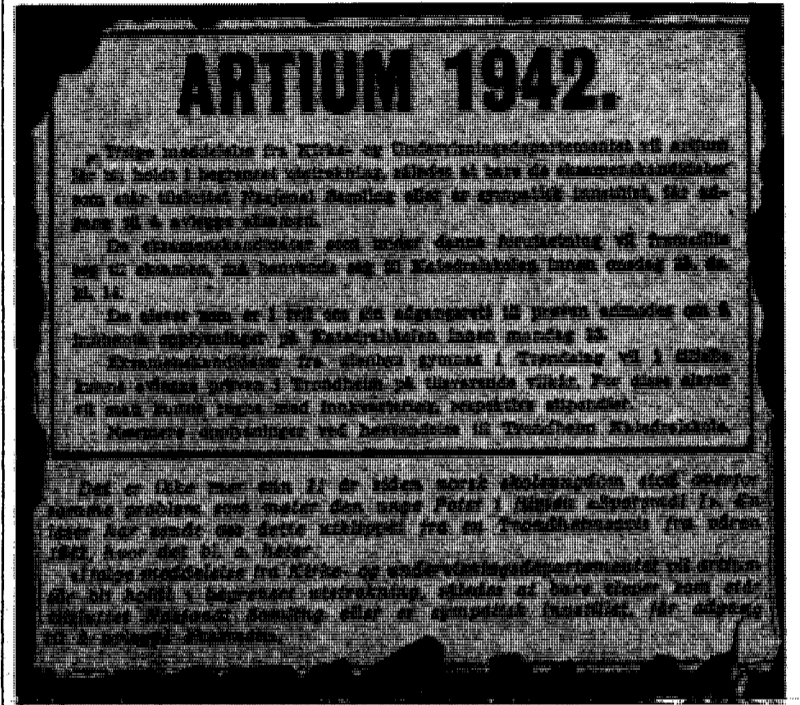
Genomgående har nog i hushållen århundraden igenom tillämpats variation i födan medelst användning så mycket som möjligt av naturfärska näringsmedel. Vad som framförallt kom att fästa uppmärksamheten på faran av att under långa tider ensidigt förtära saltad och före tillagandet urvattnade köttvaror var skörelsbjuggens härjningar på segelfartygens tid, när fartygen under månads- och halvårslånga perioder ej kommo i beröring med land och att anskaffa färska näringsmedel. Besättningarna blevo tandlösa och dogo i stort antal. Utan att veta något om vitaminer lärde man sig att vissa vegetabilier voro nödvändiga för motverkan av de saltade köttvarornas förruttelsesprocesser under värmens inverkan.

Dock har allttjämt de vitamin- och näringsrika sill- och strömningarterna alltfört i saltad form visat sig bibehålla sina naturenlige goda hälsoägenskaper. Den, som under ungdomen fått uppleva frukostmålen nästan dagliga sammansättning av dessa insaltade fiskar till-

Forts. side 6

O. K.:

ARTIUM 1942 - OG „SPØRSMÅL 7“

«Aftenposten» 16. mai, har på annen side et oppsett som ikke bør stå uimotsagt. Det er en gjengivelse av en annonse som skal ha stått i en Trondheimsavis for 1942.

Første avsnitt lyder slik:

«I følge meddelelse fra Kirke- og Undervisningsdepartementet vil artium i år bli holdt i begrenset utstrekning således at bare de eksamenskandidater som står tilsluttet Nasjonal Samling eller er sympatisk innstillet, får adgang til å avlegge eksamen».

Under annonsen står følgende:

Det er ikke mer enn 21 år siden norsk skoleungdom stod overfor samme problem som møter den unge Peter i filmen «Spørsmål 7».

I «Spørsmål 7» er det kampen mellom ateismen og den lutherske kristendom som omhandles. Hovedpersonene er en ung ateistisk lærer, en luthersk prest og dennes sønn. Presten står fast ved sin kristendom, men det gjør ikke sønnen. Han velger å flykte. «Spørsmål 7» viser klart og tydelig den lutherske kristne ungdoms totale kapitulasjon overfor

(Forts. s. 8)

«Spørsmål 7» fremstiller en kristen gutts reaksjon overfor en ateistisk skoleundervisning slik den finner sted i øst-tyske skoler som denne.

Oppfordring til NORDISK SAMLING

Da norrønakongen Harald falt i kampen mot engelskmennene ved Stanford bro år 1066, ble Nordens samling stoppet og lyset fra norrønafolket sluknet.

Da ble grunnvollen for det senere så mektige engelske imperium lagt, og vår tids anglo-israelske verdenskapitalisme muliggjort.

I dag er det britiske verdensrike i full oppløsning og på dets grunn reiser nye verdensriker seg.

Amerikas forente Stater, som før var en britisk koloni er i dag et mektig verdensrike. Kina, som før var en britisk halvkoloni er nu samlet til et gult, mektig verdensrike, og Russland er i dag Europas sterkeste stat og kjernen i et veldig russisk-slavisk imperium. På trappene står de Gaulles nye statsdannelse, det såkalte Fellesmarkedet.

Mens Norge og Sverige fremdeles holder på det foreldede prinsipp om én demo-materiellistisk verden og FN, er disse veldig verdensriker i ferd med å dele Norden mellom seg slik at verdensrikegrensene kommer til å gå langs Kjølen og Skagerak-Kattegat.

Det er derfor uoppholdelig nødvendig at Norge og Sverige nu går sammen og danner den kjerne som de nordiske stater senere kan samles om.

Det er nødvendig at en hel ny omorganisering finner sted. Norge og Sverige er derfor delt opp i 10 regioner eller riksdeler, som hver bør få et regionalt økonomisk selvstyre. Ledelsen bør være i Värmland, som historisk sett er både et norsk og et svensk land.

En slik nyordning, hvor man samtidig med at der innføres et moderne politisk nasjonalidealistisk elitestyre, kan beholde et demokratisk organisert næringsliv, er i dag absolutt nødvendig hvis Norden skal kunne beholde sin levestandard og sin frihet i den kommende nyordning av verden.

Vi oppfordrer derfor all idealistisk og offervillig ungdom til å slutte opp om bevegelsen Nordisk Samling og støtte oss i kampen for et fritt, et sterkt, et samlet Nord.

Hva Norden var, det skal det en gang vorde, på land, på bølge og i folkerang.

Og atter skal lyset fra Norden skinne.

G. A. OREDSSON (sign.)
Riksleder, Stockholm.

O. ISACHSEN (sign.)
Nestleder, Oslo.

NORDISK SAMLINGS RÅD.

*

Skriv til Nordisk Samling, Postboks 6679, OSLO

Dødsfall

HÅKON SPRAUTEN,
Sprova pr. Steinkjer,

en førsteklasses jordbruker og skogbruker, velutdannet og sittende på en eldgammel odelsgård, døde 23. mai.

I 13 år har han vært min trofaste og gode venn, men det er ikke bare meg, men hele bevegelsen som har mistet en kraft av de sjeldne, en arbeidets og åndens adelsmann, en hjelpsom venn for alle som trengte ham, en trofast forfekter for sannhet og rett, like stor i motgang og medgang, aldri mistende sin trønderiske ro, stå inntil Dovre faller.

I Falstad fangeleir, som

ble hans lodd etter 1945, fordi han som god nordmann fant som sin plikt å bli NS, beviste han hvilken fremrakende karakter han var, hjelpsom i alle situasjoner, skaffende ved sitt tvangsarbeide utenfor leiren — vedkløving og saging — mange fordeler i matveien som han delte med sine leirkamerater og visste å skaffe inn i leiren, hvor han og broren og flere av slekten og mange gode venner satt. Det er venner utenfor slekten som nøt godt av hans omsorg, som har fortalt meg om fangeoppholdet.

Efterat han kom ut har han til sin siste stund skrevet til statsmyndigheter, statsministeren, utenriksministeren, dommerstanden, aviser, stortingsmenn o. s. v. protesterende mot løgn, bakvaskelser, usanne fremstillinger, aldri redd for sitt skinn, fordi han alltid hadde fakta og bevisligheter bak seg. Hans drøftelser med den tidligere radioredaktør Fostervoll, hvor denne til slutt ble svar skyldig, var nok så illustrerende. Sprauten mistet en sønn ved østfronten 1. 4. -42 og hans bror Karl Sprauten samtidig 2 sønner. Ære være hans minne.

Karl Seeland.

Refleksjoner

Hvis kommunesammenlutningene hadde blitt gjennomført under okkupasjons-tiden, ja hva med sammenlutningen i dag da? Det var virkelig tilfeller hvor det var på tanke å slå sammen en mindre by og en omliggende herredskommune.

Og. Hvor mange års straffarbeide hadde en ordfører i en av de berørte kommuner fått da? Femten år, eller kanskje livsvarig? De som gjennomfører kommunesammenlåingen i dag får vel bauta allerede neste år. «Frihet, Likhet og Brorskap» var titlen på et radioforedrag i eftermiddag. Jo, jeg takker!

24. mai 1963.

H. Gj.

Folk og Land

Nest nummer av avisen kommer lørdag 29. juni. I juli måned kommer det ingen avis, men så tar vi fatt igjen med nr. 20 lørdag 3. august.

I tiden fra og med 29. juni til og med 27. juli holdes våre kontorer stengt. Posten blir dog gjennomgått og ekspedert. Vi ber leserne om å benytte pausen til å ordne med bladpengene for 2. halvår og eventuelt annet de måtte stå tilrest med. Bruk vår girokonto 164 50.

ER DER NOEN

som har eller vet om hybel i Oslo for mine to sønner, 17 og 19 år gamle. Den ene er sterkt poliorammet, men helt selvhjulpne.

Reidar Holst,
Hekne pr. Hamar.

Arkitekt

HUSTAD

Bærumsvn. 5 — Ø. Ullern
Telefon 55 61 29 — Oslo

MALERARBEIDE OG RENGJØRING

UTFØRES

Henv. Miller - Tlf. 67 76 71

Daglig friske blomster

Blomsterforretning

SYNNØVELIE

Kranser til alle priser
Frognerveien 30, Oslo
Tlf. 44 22 30

Bergs Assuransebyrå

ALT I FORSIKRING

Arbiens gt. 1 — Tlf. 44 49 94

HUSK BLADPENGENE

FOLK OG LAND

HAVHENGIG UKEAVIS

Redaktører:

ODD MELSON, ansvarlig
ALEXANDER LANGE

Avgudsbildene ramler

De gamle guder står ikke så høyt i kurs lenger, og det er naturligvis ilde i et land hvor avgudsdyrkelsen er så utbredt som i Norge. Rent bortsett fra alle de idiotiske minnesmerkene som er reist rundt omkring i landet som småguder i krets om storguden Roosevelt nede på Skansen i Oslo, så har vi også en lang rekke andre på lur, og de vil vel også få sine støtter med tid og stunder.

Denne minnesmerkeidiotien nådde vel toppen da man for alvor drøftet dette å reise en støtte over Haakon VII oppe på Finnmarksvidda, hvor han såvidt vi vet hverken sa ja eller nei eller noe som helst annet kongelig. Det ble heldigvis med tanken. Men rett skal være rett: Haakon VII burde få sitt store avgudsbilde, dog ikke her i Norge, men i det England han tjente så trofast.

Ellers byr da de hjemlig minnesmerker på litt av hvert som en vel rettelig må betegne som en tragikomisk vildeelse av efterslekten. På et slikt minnesmerke ikke så langt undav starter listen over disse som angivelig falt for fedrelandet med navnene på to som druknet i en elv etter at broen var sprengt under krigshandlinger. Om disse forteller deres lokalkjente nabo at den ene druknet da han gikk over isen på jentejakt og den annen ofret livet for fedrelandet da han gikk gjennom isen med en sau han hadde stjålet hos en bonde på den annen side.

Ellers var det om de store avguder dette skulle handle, disse som allerede har gått forgyllingen av seg og etterhvert innregistreres som det de rettelig var: krigsforbrytere, kort sagt om «de tre store».

Hvor har de ikke vært berømmet og besunget og æret disse tre statsmenn som fylte alle gode jøssingers hjerte med beundring og kjærlighet, herrerne Roosevelt, Churchill og Stalin.

For å ta den siste først, så er iherdige steinhuggere rundt omkring i den østlige verden fremdeles opptatt med å fjerne alle de gigantiske minnesmerkene over denne hjertevennen, denne noble menneskevenn som lot sine slaver sette seg til doms over tyske politiske og militære ledere. Så stor var begeistringen for denne jøssingenes røde avgud, at store skarer av gode norske borgere med våre tapre Englandsgeneraler i spissen styrtet hen og meldte seg inn i den røde vennskapsforeningen. Idag er det stille om denne «store». Til og med i «Friheten».

Nede på Skansen sitter som nevnt Franklin Delano Roosevelt i all sin venstreradikale velde, men også om ham har tausheten senket seg. Det flokker seg ikke lenger troende tilbedere rundt avgudsbildet. Og dog forsøker den norske presse imellom å pusse litt på den gamle forgyllingen fordi han jo dog var en av «de store» i jøssingenes guderekke. I hans eget land er han forlenget avskrevet som krigsforbryter, som en statsmann som etter å ha lovet å holde USA utenfor krigen og ble valgt på det, målbevisst medarbeidet først på å få istand krigen i Europa og dernæst på å manøvrere USA inn i den. Det siste klarte han ved å ofre amerikanske sjøfolk i Pearl Harbor.

Den sist på skansen av de «store», Winston Churchill har pussig nok ikke fått noen statue i Norge. Han måtte nøye seg med å bli æresdoktor ved Universitetet i Oslo. Støtte burde han jo hatt siden det var han som bragte oss krigen og dermed grunnlaget for alle minnesmerkene over vår frynsede heltedom. Men så utmerker han seg da også ved å ha overlevet alle sine medguder. Han fremvises fremdeles for alt folket med sin sigar og sine usonede forbrytelser.

Churchill nøyet seg ikke med å bringe Norge krigen, godt hjulpet av lokale norske avguder, han angripes i

KARL HOLTER

in memoriam

Han Ka'l er død. For noen uker siden var han kommet heim fra en 5 måneders tur til sin sønn som bygger oljeraffinerier i Mexico — i ustyrlig livsmot og humør som alltid. Han lo og fortalte så våre øyne ble store og våte, han skulle over igjen og hilse på sønn og familie og annet om et par år, full av planer og kommentarer og herlige historier smittet han oss med sin livsglede, denne benådede kunstner og forteller, der han stod og strakte sine hender mot solen og framtiden. Det var litt dårlig med synet, nå skulle han ta en liten operasjon på det ene øye på sin 78-årsdag om et par uker. — Ellers var livet skjont; han Ka'l var av dem som kunne leve med overskudd.

Han ble med ut til Bestun hvor han var vokset opp, og

disse dage på det kraftigste i britiske aviser for krigsforbrytelser. Det er også grunn til å merke seg at ledende Labourpolitikere fører an i disse angrepene på den gamle avguden. Det var Churchill som var ansvarlig for de grufulle og meningsløse flyangrep på flyktningebyen Dresden, hvor tallet på omkomne langt oversteg selv atombomberedslene i Japan. Han gjorde det vesentlig for å imponere sin medavgud Stalin, sier de britiske angripere idag.

Det som forbauser oss er at anstendige mennesker i jøssingleiren ikke trekker konsekvensene av disse stadige feiltagelser og feilvur-

så heim til Modum, til huset sitt og skauen han gikk og frydet seg i og lyttet til hver lysende dag. Fredag fant de ham der, han var rammet av hjerneslag og hadde fått en rolig og øyeblikkelig død mellom sine kjære trær.

Noen uker før var «Skinnbrevet» kommet ut i 4. opplag, på Orionserien fra Det norske Samlaget, noe «fornorsket» — skjont hvorfor fornorsking av Karl Holters saftige, friske norske språk? Det var denne romanen han i 1936 vant den store roman konkurransen på, senere utkom den på tsjekkisk, finsk, tysk, amerikansk, hollandsk og mange andre språk, etterfulgt av «Kleivdøler» (1940), «Gode makter» (1951, i Norge i 1956) og «Terkel» (1953). Hans herlige natur- og jegerbok «I veideskog» kom i 1944, i 1948 utga han en nydelig barnebok fra naturen, «Bliss», og i 1950 kom på Store Bjørn (d.e. Store KA'L) Forlag «Frontkjempere», som forteller om hans opplevelser ved Leningradfronten 1943 — fra dengang han meldte seg som frivillig til kamp mot det han så som et livsfarlig angrep på det norske folks liv og eksistens.

Karl Holter har satt så mange andre merker etter

deringer. For når selveste «de tre store» i tur og orden nå er blitt innregistrert i krigsforbryternes leir på linje med selveste overdjevlen Hitler, så burde vel tiden være inne til en aldri så liten åndelig ommøblering også når det gjelder bedømmelsen av hjemlige forhold.

seg, han dramatiserte Lars Hansens «Ishavsfolk» så levende, at den gikk som skuespill («Die Bären») på 30-40 teatre i Europa. En rekke noveller og et par ennå ikke offentliggjorte verker (bl. a. hans krigsopplevelser i Norge i kamp mot tyskerne sommeren 1940) forteller om en mann av særegen norsk livsglede og karakter. Det går frasagn om ham på Orknøyene den dag i dag, fra den gang han spilte den store jarl i gjesteskuespillet, og etterpå ble hyldet av bispen i katedralen som selve typen på vikingen og nordmannen. Hans bragder som skuespiller er mange, se bare minnebooken fra Det norske teater som kom forleden, kanskje Drabløs ville fortelle litt om det. Vi har ikke her i dag plass til å vurdere hans mange store prestasjoner som skuespiller.

Han var en stor kunstner, Karl Holter, «en aldeles glimrende folkelivsskildrer», sa Knut Hamsun, «med dramatiske opptrin, men kjemisk ren for alt det forlorne psykologiske savl som mange av tidens skribenter forgir en med» (Stein Balstad). «Det finnes ikke falske toner i «Skinnbrevet» — fylt av Karl Holters humør, friske natursans og djerpe beretterglede» (Paul Gjesdahl). «Han har en usedvanlig evne til å fengsle, ja rent ut til å holde en fast i spenning» (Johan Bojer).

Han var en god nordmann, Karl Holter. Folkedemokrati og velferdsstat lå ikke akkurat i hans horisont. Han meldte seg 56 år gammel som frivillig frontsoldat, og ga mot og holdning til sine yngre krigskamerater i kampen for et sunt og sterkt og sikret folk. Slik leste han de dødes navn foran fronten av Den norske Legion, da den etter et års kamp fikk avløsning i 1943:

«Våre fedres tro var gitt dem av en evig gud. Og i alle religioner og til alle tider har det vært vismenn og profeter for hvem de dødes vedvarende liv var en realitet.

Også jeg har denne visshet. Og jeg kaller på dere mine døde venner. Jeg ber dere følge oss tilbake til det land som fostret dere.

Høyt og tydelig roper jeg navnene.

Og det forunderlige skjer, at jeg føler gjenklang, føler styrken strømmer mot meg fra dem jeg taler til. Og det er ikke de levende legionærer på vegen bak meg, men de som ligger under gravene framfor mine øyne. Og da jeg har ropt alle navn og bedt dem følge oss til-

Forts. side 7

NARVIK 1940

«BYEN MED KANONEN»

C. Så kom 9. april.

Ved regimentssjefsboligen satte tyskerne vakt med en post ved hver husvegg, og fra mitt vindu så jeg en stund etterat jeg var kommet hjem igjen, at en norsk avdeling marsjerte over torget og tok veien mot jernbanestasjonen.

Jeg visste ikke hva dette skulle bety. — Men jeg fikk senere vite at det var majorene Omdal og Spjeldnes som hadde fått ordre av divisjonssjefen — som var i Finnmark — om å «slå seg igjennom». Majorene samlet sammen ialt 209 mann og marsjerte med dem ut av byen. Det ble ikke løst skudd, da tyskerne visste byen var overgitt, og derfor gikk ut fra at styrken skulle samles et eller annet sted med andre avdelinger av byens garnison.

En stund etter at denne styrken var forsvunnet langs jernbanelinjen og ut av byen, ringte general Dietl opp:

«En del av Deres avdelinger marsjerte vekk fra Narvik og har skutt på våre patruljer. De må gi dem ordre om å komme tilbake, ellers tar jeg represalier overfor byen».

«Jeg kan ikke», sa jeg. «Det er divisjonssjefen som har beordret avdelingene avsted, og det vil ikke være

korrekt å la Narvik unngjelde for hva divisjonssjefen gjør».

«Nei, nei», hørte jeg. Og litt etterpå:

«Man muss jemand nachschicken».

(Man må sende noen etter dem).

Generalen hadde øyensynlig talt til noen i sin stab.

Om den lille norske styrken er å melde at den kom vel frem til Bjørnefjell st., men der ble den 17. april angrepet og sprengt. Noen kom seg over grensen til Sverige, men majorene og størsteparten av styrken ble fanget.

Avdelingens tap var 5 fallne og 7—8 sårede.

Ordren om dette «gjennombruddet» finnes i dokumentasjonen vedrørende min sak, og er anført slik i divisjonens arkiv:

«0645 ringte major Omdal at bataljonen sto oppstilt, men «der var mange omkring». Generalen gav ordre til avmarsj. Norske tropper skulle ikke åpne ild om ikke tyskerne gjorde det».

Major Omdal sier 23. mai 1940 i sin rapport til divisjonen:

«Der skulle marsjeres på en rekke i orden kp. 1, mitr. troppen og kp. 3 som var de avdelinger som var i skolegården. De andre avdelinger var spredt over et stort område og i smågrupper».

Efter senere meddelelse ble flere tatt meget hurtig. Ordregivingen måtte gå forsiktig for seg da vi ble nøye passet på.

Kp. 3 holdt igjen ved trapene ved den nye skole, med ordre om å besette denne og oppta kamp om marsjrekken ble stanset eller beskutt. —

Major Spjeldnes tok teten. Selv gikk jeg midt i rekken for bedre å kunne lede opptagelsen av kampen for å slå oss gjennom, om der skulle

bli åpnet ild mot oss.

Marsjen ut av byen lyktes for alle, når unntas en del av kp. 1, som ble beskutt og stanset opp. De hadde vært avdelt som dekning mot broen, og kom noe etter vår rekke.

Marsjruten valgte jeg slik at vi snarest kunne komme i terreng og i formasjon for eventuell opptagelse av kamp, med gode sjanser for å komme østover.

Da vi var kommet inn på jernbanelinjen østenfor stasjonen, kom tyskerne etter, men ble stanset, idet de bakerste lag tok stilling i en tunnel og ved en bro ved Djupviken, mens styrken tok lags- og troppstillinger østover til Strømsnes Ved Djupviken var der en del kamp, men ingen døde og sårede.

Fra Djupviken satset vi med styrken oppdelt i småavdelinger til Sildvik-Kvitur uten kamp. Vi ventet ild på oss fra de tyske krigsskip på Herjangsfjorden, men der ble ikke skutt».

Forhenværende stasjonsmester ved Ofofbanen, Ottar Trøedal skriver i brev av 20/12 1949 til meg om «gjennombruddet»:

«Den 9. april 1940 ved middagstider var jeg fra vinduet i mitt hus, som ligger like ved den eneste gate (vei) som fører til jernbanestasjonen, og hvorfra has utsikt over stasjonens område helt opp til Ornes-haugen, øyevitne til følgende eiendommelige hendelse, som jeg lenge forundret meg over:

«På et geledd med større og mindre mellomrom, kom en norsk avdeling soldater gående i nærmest slentrende tempo, over Finnbekken — Taraldsvikbroen, passerte den tyske vaktpost ved jernbanestasjonen, som tilsynelatende uten å ense dem fortsatte sin vakttjeneste (på baksiden av stasjonen), og fortsatte Kirkegårdsveien mot banemesterboligen, der de gikk ned på jernbanelinjen og fortsatte etter denne forbi svingen (kurven) ved Ornes-haugen. De fleste av dem bar Krag-Jørgensen rifler i langrem over skulderen og avdelingen anslo jeg til 150—200 mann Senere ble det fortalt at blant andre offiserer var major Omdal blant dem, og at de gikk etter jernbanelinjen til Straumsnes st. (10 km fra Narvik), hvorfra de ble transportert til Hundalen st. med jernbanetog som tilfeldigvis befant seg på en av fjellsta-

Dødsdans i Prag

En roman om pragerrevolusjonens dager
i 1945

«Du er en tysk pike, ikke sant?» spør fru en sakte og legger avisen, blikkesken, fillen og børsten i en trekasse og skyver den inn under sofaen.

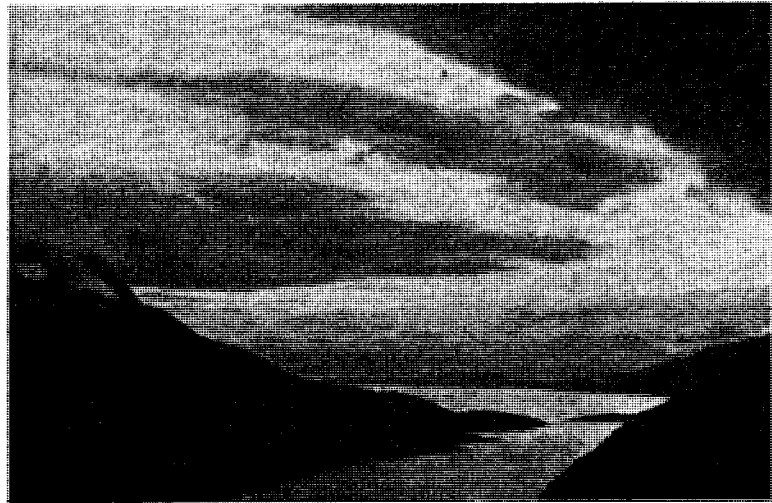
«Ja, men jeg kan ikke noe for det!»

«Du har vel også måttet gjennomgå meget», sier fru en som til seg selv eller til sin mann, og stryker den døde gule hender.

«Min mann har ikke drept noen tysker. Vi hadde forestillet oss alt ganske annerledes, slutten og friheten. Det er imidlertid engang så at de store alltid vil spille herrer, for enhver pris, og de små må betale spillet deres. Min mann kom hjem lørdag aften, men han var ikke seg selv. Han ville ikke spise, ikke kle seg om, bare snakke. Snakke ville han som sjelden sa mange ordene! Han reiste med den siste sporvognen, med sin sporvogn, til Hoileschowitz. Det skjedde intet, sa han, før en fordømt tøs skjøt ned to sårede tyske soldater i sporvognen hans. Hvis de ikke hadde hatt en brud

i vognen, så ville de vært ferdige alle sammen ved kontrollen på Wenzelsplatz. Ved Hlavabroen måtte alle stige ut, da var revolusjonen der alt, denne fordømte radiorevolusjonen. Våre folk, sa han, kan ikke noe for det, de har mistet forstanden, de er som ville dyr, men de kan ikke for det, de i radioen, hetserne har skylden! Og så la han seg med klærne på som han var. Og radioen brølte videre: «Bygg barrikader, opp på barrikadene, alle ut på gaten!» Vi har ingen radio, men ut gjennom alle vinduer hetset denne kjeltringen, denne masse-morderen! Før midnatt kom naboene, de har aldri hatt et godt ord tilovers for oss, men så var plutselig min mann bror, og jeg var søster. Han ville ikke gå, først da de truet med å drepe ham som feiging og folkefiende og barna med, gikk han endelig. Uten våpen, han ville ikke ha noe våpen. Det heter at en skal bygge barrikader, altså bygger jeg, sa han. Men

(Forts. s. 7)

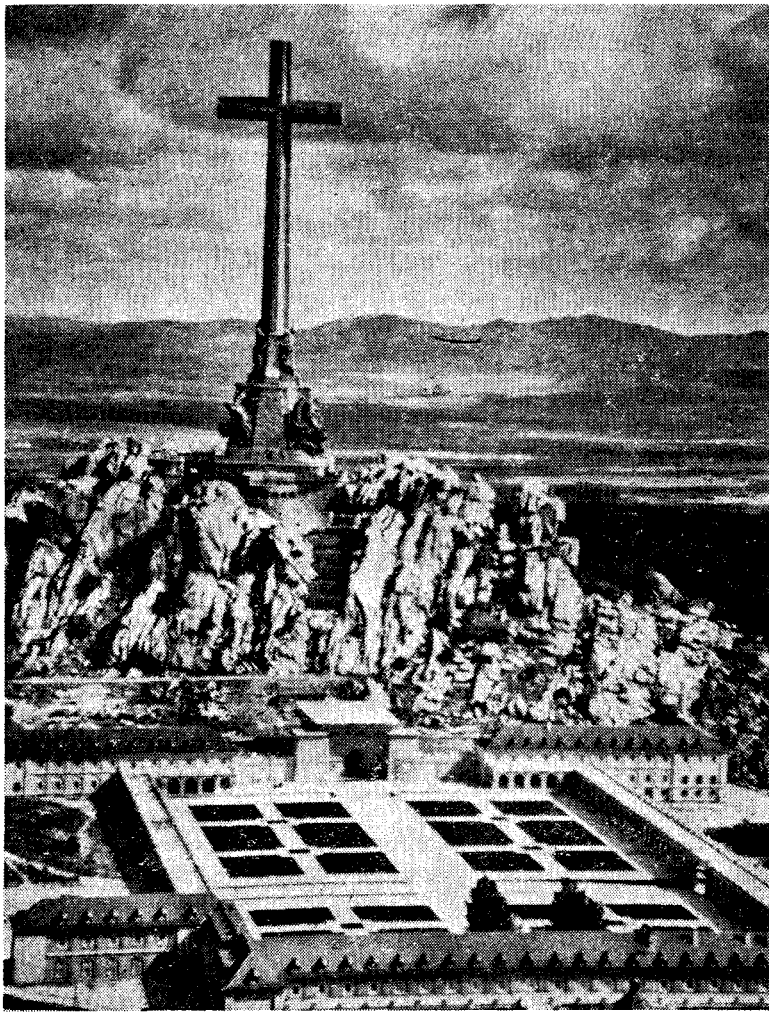
Fra Rombakken

Malmabanen

«Den europeiske sivilisasjons siste store minnesmerke»

DE FALNES ÆRESHALL I VALLE DE LOS CAIDOS.

Fra en venn i Spania har vi fått oversendt etterfølgende artikkel om æreshallen for de falne i Valle de los Caídos.. Artikkelforfatteren forteller at han som turist har besøkt Norge, men at han var dypt nedslått over den manglende nasjonalfølelse her. Da han senere rent tilfeldig kom over et eksemplar av FOLK OG LAND ble han gledelig overrasket. Og så sendte han oss etterfølgende artikkel:

I en skjult krok i Kastilia, 60 kilometer fra Spanias hovedstad, hever kristenhetens mest grandiose æresminnesmerke seg over «valle de los Caídos» (de falnes dal).

De steile klipper og slukter i Sierra de Guadarrama er forevige av Velasques i hans malerier. I begynnelsen av borgerkrigen i 1936-39 forskanset kommunistene seg i dem mot de falangister som rykket frem fra Nord-Kastilia. Franco, som var sikker på seieren, bekjentgjorde opprettelsen av et æresminnesmerke, som uten forskjell skulle bevare de dødelige rester av de døde spaniere.

El Caudillo Franco selv sammen med general Moscardò, forsvareren av Toledos Alkazar utvalgte i dette område de granittfjeller som på grunn av det vakre perspektiv kunne tjene formålet.

Man begynte å bore i fjellene i 1940. Da man var ferdig med dette arbeide hadde man bragt frem i dagen 40.000 vogner fulle av sten i en lengde av 300, en bredde av 222 og en høyde av 41 meter.

Men reisningen og forankringen av korset med sitt grunnfeste over basili-

kaens korsvelv bød på vanskelige tekniske problemer, som først kunne løses ti år senere. I året 1950 fant arkitekt Diego Mendez en dristig løsning. Korset skulle ikke være nøyktig rettvinklet og heller ikke bygges fra et stillas, men innenfra, idet man innenfra gravet en loddrett tunnel fra korsets basilika beskyttet mot den meget sterke vind i denne dal av fire figurer av evangelistene. Nå tok arbeidet fart, tusenvis av tonn materiale i korsets sidegrener, uten noen slags støtte, er blitt et virkelig ingeniørkunstens vidunder.

Det nye kors veier 201.720 tonn, høyden er 150 meter (fra basilikaens basis 300 meter) og lengden av sidegrenene fra den ene ende til den annen måler 47 meter. På hver sidegren kunne samtidig flere lastevogner ferdes. Hver av evangelistskulpturene, et arbeide av Juan de Avalos, veier 20.000 tonn og sverdet til en av dem måler 22 meter.

Ved hjelp av tre elevatorer kan besøkende stige opp til den øverste del av korset og beundre den storartede ut-

(Forts. s. 7)

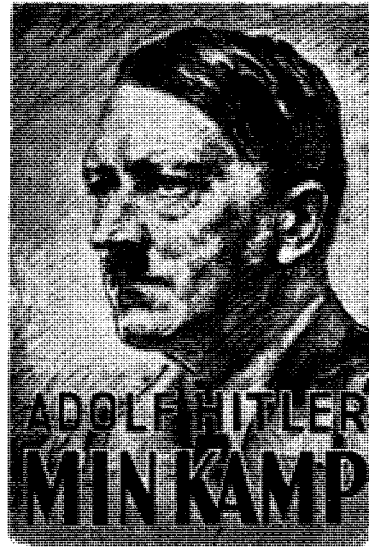
NIELS NIELSEN, København:

Historien i en ny belysning

Vi har i Aarhundreder villet finde Nøglen til de historiske Begivenheder udenfor os selv. Det kunde nu være Umagen værd at forsøge paa at vende Processen om og ved Hjælp af den psykologiske Metode at rette Opmærksomheden mod Dybet i vort Indre for derved at kunne erkende ting som ikke vilde kunne naas ad Forstandens Vej. Det gælder om rent intuitivt at kunne faa en samlet Helhedsopfattelse af Historiens Gang, som den har givet sig tilkende gennem de veksellende Tidsperioder. Opnaa en Erkendelse, som ikke bygger paa logisk Tænkning, men erkender en skjult Sammenhæng mellem den lange Kæde kontinuerlige Tildragelser i Menneskehedens Historie.

Den italienske Filosof og Historiker, Benedetto Croce, har opdaget at det af visse Aarsager, som han nærmere undersøger, ikke kan rekonstrueres hvad der er sket et vist Aaremaal tilbage i Tiden. Han fortæller os at al Historieskrivning er samtidige Optegnelser d.e. er vurdert af Nutidsmennesker. Croce præciserer denne sin Paastand saaledes: selv et kultiveret og ret højtstaaende Menneske er stadig bundet til sin egen Tid og sit eget Sted. Det er bundet til Tid og Sted i den objektive Forstand at det eneste Holdepunkt for at kunne betragte det øvre Løb af Historiens Strøm, er den bestandigt svingende Mastetop paa den lille Baad, i hvilken lagttageren selv hele Tiden sejler ned ad et af de nedre Løb af den samme evigt flydende Strøm.

Denne dybsindige Filosofi forklarer hvorledes den fantastiske Forfalskning af den anden

Verdenskrigs Historie er isenesat. Den er skrevet af Sejherrerne i den Hensigt at holde Tyskland nede for bestandig, og fratage det tredie Rige enhver Chance for Genrejsning. Men ligesom Mennesket aldrig har kunnet vænne sig til Døden, saaledes har Nationalsocialismen ikke kunnet tro paa en Udsettelse som Stat paa det europæiske Kontinent. Trods al Nedrakning arrangeret af de danske Frihedskæmpere og den aktive Modstandsbevægelse under den tyske Besættelse af Danmark, har det tyske Rige sin Opgave i Europa og ud derover i hele den civiliserede Verden. Men hvad vil Danmark, har Landet overhovedet anden Bestilling end at fremstille Smør og Flæsk? Det kan med en vis Berettigelse siges at Danmark, hvad Aandslivet angaar, er tysk Provins. Igennem Aarhundreder har vi haft en sjælelig Berigelse af den germaniske Aandskraft. Paa Musikkens omraade af Johann Sebastian

Bach og Ludwig van Beethoven. Af Digtere har Johann Wolfgang von Goethe, Friedrich von Schiller og den store Filosof, Immanuel Kant, som Grundlægger af Kriticismen, højnet vort Aandsliv henholdsvis i Musik, Digtekunst og Filosofi.

Den franske Kulturhistoriker, Filosof og Kritiker, Hippolyte Taine, forklarer alle Historiske Begivenheter ud fra de tre Faktorer: Racen, Milieuet og Øjeblikket, ved hvilken sidste skal forstås, den Tidsalder i hvilken et Menneske lever. — Han skriver i sit Værk «Histoire de la Litterature Anglaise» om Videnskab og Historie bl.a. følgende: «Naar de fysiske Videnskaber har staaet ubevegelige lige til Francis Bacon (1561–1626), saa kommer det af at man brugte Deduktion, hvilket er Udledning fra noget almenlydigt til noget specielt, da man burde benytte Induktion; en Slutningsmaade, hvor man fra Enkelttilfældene søger at naa frem til almene Regler. Taine uddrager heraf den Visdom, at naar Fysiologien og de moralske Videnskaber er blevne tilbage i vore Dage, saa kommer det af at man i dem bruger Induktion, medens man burde bruge Deduktion. Thi det er, siger han, ved Deduktion og efter de fysiske og kemiske Love, det vil kunne lykkes at forklare de fysiologiske Fænomener, og det er ved Deduktion og efter de sjælelige Love, det vil kunne lykkes at forklare de historiske Fænomener».

Her har vi nu i vor tiptop oplyste Verdensdel, i omtrent Hundrede Aar hjælpeløst vadet

Forts. side 7

FÖDA TILL DÖDS -

Fort. fra side 1

gade i variationers former jämte havregrynsgrot fick därmed en icke oäven hälsuppbyggnad. Dock minnes man, när våren inbröt och växten — svinsyra — började visa sina blad, huru ungdomen med frenesi kastade sig över dessa blad och fyllde munnen med ordentliga mullbänkar därav, ordentligt sugande musten därur. Det var naturens anvisningar, som generation efter generation därmed följde. Vad anade vi om vitaminer, vi bara fann att vi mådde bra därav.

Bortsett från lukten har den uråldriga metoden för åstadkommandet av surströmming skapat näringsrik föda — dock ej avpassad för förvekligade konservförgiftade individer. Likaledes torde nog än så länge — innan konservindustrin lyckats fördärva de uråldriga förfaringssätten för beredandet av Nordens ansjovis och sydliga traktors sardiner — dessa vara väl lämpade konserver. Tydligt bevaras vitaminerna i konservvätskorna.

När sockret för ungefär 100 år sedan, tack vare industri och förbättrade transportmöjligheter, började kunna räknas till billiga konserveringsmedel, erhöilo husmödrarna utmärkta möjligheter att tillvarataga höstarnas överflöd av frukter och bär medelst syltning, vilket allt gav goda resultat, innan den förtjänstugna konserverindustrin började inblanda mer el. mindre giftalstrande konserveringsmedel. Samtidigt få vi ej glömma den förgiftning, som växtlivet utsättes för genom mängder av «underverk skapande besprutningsmedel i och för bekämpandet av skadeinsekter etc.

Dock kan även härvidlag naturen visa sig vara den underbaraste konservermästaren. Vi ha ju t. ex. här i Norden bär som lingon och hjortron, vilka innehålla sina egna konserveringsmedel. De äldre minnes nog forna tiders kalas, där under hösten enbart i vatten buteljerade lingon, serverades tillsammans med socker. Troligtvis verkade desamma mera direkt

uppfriskande och hälsonyttigare än kanske en mängd av de söderns frukter, som nu i rikligt övermått kunna serveras. Hjortron, helt enkelt enbart nerlagda i byttor, s. k. mylta, blevo utmärkta ingredienser i vinterns maträtter.

Troligtvis kan — kanske mest den nordiska naturen — erbjuda många naturligt konserverade växtprodukter, om vi blott lära känna dem. Där finns så mycket av det som naturen erbjuder, som ännu är outnyttjat. Men så länge «jakten efter pengar» och snabbt förvärvade affärsvinster skall vara den norm efter vilken land och folks angelägenheter skötas kunna vi ej hoppas på någon ändrad inställning i dessa hänseenden. De, som tack vare lagar som väl tillvarataga deras intresse, skaffa sig jätteförmögenheter ha sålilan något intresse tillövers för den livsavgörande frågan, att «landets och dess folks välgång bör gå före varje enskilt intresse.»

Att dessa konserverindustrier, som undan för undan koncentreras i ett fåtal jättestora internationella företag håller på att fördärva och förkorta mänsklighetens hälsotillstånd och levnadslängd bevisas inte minst av den enorma mängd av vitaminpreparat, smärtstillande medel och variationer på temaet «hälsokost» som översvöm-

mar marknaden — allt lovande framgångsrikaste hjälp mot alla besvärligheter.

En sund och frisk människa har inga behov av dylika hjälpmedel. Den naturenligt tillagade husmanskost, som erbjöds en stor del av tidigare generationer, visade sin hälsobringande effekt, som t. o. m. i viss mån kunde skapa motståndskraft mot tidigare florerande spritmissbruk, vilka dock normalt voro begränsade till vissa festtillfällen. Om vi ej kunna tacka bilarna för något annat, så har deras körning likväl frambesvurit betydligt mildare seder relativt det kvantitative spiritandet.

Persoligen har jag allt sedan min exercistid haft en god regulator, som under den tiden blev en smula misshanterad därför att man på den tiden på en god borgerlig restaurang för en 50-öres kupong kunde få avbeta ett stort smörgåsbord, därjämte varmrätt + pilsner. Följden blev att magen fick uthärda en del skrovål medan man njuggare avnjöt den i och för sig goda militärmaten.

Följden blev nödvändigheten av några års sträng diet. Och sedan dess min mages närmast omedelbara reaktion mot varje för kroppen olämplig föda. Under de senaste tjugo åren har min «sammhällsfarliga» verksam-

het tvingat mig att leva under ganska primitiva förhållanden. Det blev, speciellt under de sista åren, ganska svårt att åstadkomma den sunda husmanskosten, och därmed följde övergång till konserverns användning i stor utsträckning. Konservindustrins omvandling till jätteföretag — där förtjänsten var A och O — medförande konservernas stegrade sterilisering och ökad inblandning av kemiska giftmedel lärde mig läxan om konservernas farlighet. Att någon gång använda dylika konserver resp. de amerikanska delvis förpreparerade läckert lockande produkterna av majs-korn, ris, bönor och makroner spelar givetvis ingen avgörande roll, men fortsatt därmed dagligen under veckor och resultatet av minskad hälsa kommer ej att utebli. Särskilt har jag funnit sopporna i flytande och pulverform mycket fördärvbringande.

Nya tiders konserver har genom denne storindustrialisering kommit att bli vida skilda från äldre tiders och de specialberedda dylika, som bruka tillhöra arktiska expeditioners näringsmedel. Dessa expeditioner ha väl också innan de fortsatt in i de mest livlösa regionerna kunnat förse sig med friska livsmedel att direkt nedfrysas i is och snö. I allmänhet tycks det ej ha varit livs-

medlens beskaffenhet, som orsakat olika expeditioners undergång. De ha i övrigt haft tillgång till bakteriefri luft.

Erfarenheterna synes sålunda bekräfta att den enorma tillväxten av konservindustrier är en företeelse på kanske mera ont än gott med hänsyn tagen till bevarandet av människornas hälsa och livslängd. Det tycks vara en allmän regel att ju kraftigare en frasrik och braskande reklam och annonsering lockar människorna att tro på reklamens blomstermålningar desto försiktigare bör man vara att sätta tilltro till det utbasunerade. Det verkligt ändamålsenliga finner nog i längden sin väg till människornas tilltro utan reklamens tillhjälp.

Här som på alla andra områden kunna vi konstatera att den av lagars skydd och «vetenskap» omhuldade nationalekonomin i sin besinningslöst drivna jakt efter snabbt och lättvindigt åstadkomma penningförtjänster leder till mänsklighetens fördärv inte blott genom inflation, utplundring och march mot totalslaveriet utan även ur hälsosynpunkt driver mänskligheten till avgrundens rand.

Återstår blott att nämna att det finns — ännu ej i bruk tagna — konserveringsmetoder, grundade på naturens egna vishetsregler, som kan lära mänskligheten huru på ett förnuftsensligt sätt tilvarataga livsmedel genom konservering.

Stockholm den 19 april 1963

ERHARD FLIESBERG

FOLK OG LANDS MINNEALBUM:

30

Falt i øst i kampen for Europa

Tannlege
MARTIN KJELDAAS
Hansteensgt. 2
Tlf. 44 75 54

TANNLEGE MAAMOEN
Hansteensgt. 2
Tlf. 44 43 33

ANNELISE PAROW
TANNINNSÆTNING
Trondheim
Gisle Johnsonsgt. 5 v. Lademoen kirke - Voldsminde

Historien i en ny belysning - -

(Forts. fra s. 5)

omkring i marxistiske og georgistiske Hypoteser, der har manifestert sig i utopiske Teorier, og saa kommer en skøn Dag for godt 30 år siden en Søn af en østrigsk Toldembedsmand og fortæller os, at vi har læst vore nationaløkonomiske Theser paa samme Maade som en vis Person læser Bibelen — altsaa i bagvendt Orden. I selvfordybelsens Celle, i Fæstningen Landsberg, hvor han skrev «Mein Kampf», aabenbarede sig for ham Rænkespillet ved hvis Hjælp det er muligt for Socialdemokratiet og Kommunismen, i Samarbejde med den lige og almindelige Valgrets Principper, at bluffe det arbejdende Folk i de demokratisk styrede Lande i Europa.

De Mennesker, der ved enhver Lejlighed føler sig forpligtet til at oplyse Offentligheden om «Nazi»-Regimets Ugerninger i Tyskland i Rigskansler

Adolf Hitler's Regeringsperiode 1933-45, burde i Sandhedens Interesse redegøre for hvorfra de har faaet disse Oplysninger. Den nu igennem 17 Aar ensidige og hadefulde Løgnkampagne mod Nationalsocialismen er dygtigt tilrettelagt af Østmagternes Propaganda-Centraler og yderligere tilsat nogle mefistolske Giftigheder af den vestlige Verdens pengestyrede Systempresse.

Det geniale Menneske, Adolf Hitler, har aabnet Udsigten til et nyt Europa i hvilket Milioner befriede for Kommunismen og den marxistiske Socialisme arbejder i et solidarisk Fællesskab. Mangen født Fører er før end Nationalsocialismens Banebryder bleven udskældt for at være en Folkefjende. Sokrates og Kristus blev dræbt, den sidste endog som en Misdæder, op-hængt paa et Kors mellem Forbrydere.

Niels Nielsen.

Dødsdans -

(Forts. fra s. 4)

morder vil jeg ikke være. I Stefangasse bodde mange tyskere, de ville alle vekk. Hvorledes det gikk til vet jeg ikke. Våre folk skjøt, tyskerne skjøt også. Ingen av våre folk døde, bare han, bare min mann måtte dø. Hvis jeg ikke hadde barna! Hvis jeg ikke hadde barna — ville jeg — kjeltringene i radioen skulle ligget der døde alle sammen, ikke mannen min!»

Lilly kryper frem, på alle fire — her må noe gjøres. Hun vet naturligvis ikke at hun nettopp har opplevet den ekte fortvilelse, men hun føler at hun må hjelpe. Men hvorledes — kanskje hvis hun skurte gulvet, kvinnen er jo så renslig, kanskje det ville glede henne. Og hun er alt borte ved bøtten, griper skurebørsten, kneler ned og tar fatt. Uøvet, men ivrig og sammenbitt. Alle mødre er jo glade når et barn hjelper dem. Hjemme har hun jo også tørket opp oppvasken og tørret støv.

Kvinnen sier intet, hun tar bøtten, går for å tømme den i klosettet, tapper friskt vann fra vannledningen og kommer tilbake. Lilly gnir videre, kvinnen tar en stor gryte med varmt vann fra ovnen og setter den på gulvet, ved siden av legger hun et stykke sepe og et rent håndkle. Så arbeider de sammen. Lilly skurer, kvinnen gnir gulvet tørt. Da hun er ferdig kler hun av Lilly. Alt. Skoene, klærne, undertøyet.

«Så, vask deg nå! Ordentlig, forstår du? Vannet er godt og varmt. Imens skal jeg koke kaffe. Hva? — Ja, vask håret også. Det er nok av vann nede i vaskekjelleren. Hvor skulle du egentlig hen?»

«Til Podol, til Jans søster», svarer Lilly glad. Øynene i det innsåpede ansiktet stråler sorgløse. Hun føler seg som hjemme, og denne fremmede kvinne er ikke lenger fremmed.

«Er gutten en slektning av deg?»

«Nei, jeg fant ham da jeg gjemte meg i en tunnel ved Vyschehrad. Jan er tsjekker og hans søster er også tsjekker, og mannen hennes er tsjekkisk offiser. Han vil ordne alt.»

«Og hvorledes vil du komme over barrikadene?»

«Å, de tåpelige barrikadene er ikke så vanskelige. Jeg snakker jo tsjekkisk og lyve kan jeg også. Ser De, nå er jeg ganske ren igjen. Bare klærne —»

«Klær er det nok av over alt. Her, ta foreløbig på deg linnetet mitt, jeg er straks tilbake igjen. Kan du passe kaffen imens?»

«Ja, det kan jeg riktignok, og på barna og mannen Deres også. Gå bare ganske rolig!»

De to små jubler opp og løper lystig omkring henne, da Lilly i det lange linnetet kommer inn i rummet. Lilly beordrer ro, for pappa sover jo, og nå må Jan gå ut på kjøkkenet. Men først traver alle fire ned i bryggerhuset og kommer tilbake med varmt vann. Jan blir alene i kjøkkenet med den døde. Lilly sitter i vinduspotten i rummet ved siden med barna, og alle tre spiser valmuekaker.

Nede på gaten løper små gutter frem og tilbake og sleper gatesten. Noen småpiker er også med, alle barføtt og halvnakne. Gaten er full av glass-skår. Istyk-kerslätte glass og vaser, knuste vindusruter og ølseidler. De små ben er røde, sanden er rød, og gatestenene er også røde. Med paprpler, geværer, stokker og slever slår kvinnene som sitter på fortautet løs på barna. En gardist gir nettopp en kvinne en ørefik fordi hun har slått ihjel en gutt med et stolben. «Din so, din tomse, er det du som eier Hitlerjugend? Det er jo arbeidskraft! Slå kan man gjøre, men ikke slå ihjel — hvis du ikke tar deg ivare skal du få en kule fra revolveren min å spise, sabotør! Fortsett! Hitleryngel! Springmarsj!»

Den lille piken trekker Lilly i det våte håret: «Er gutten også død, akkurat som pappa?»

«Ja det er han», svarer broren

KARL HOLTER -

(Forts. fra s. 2)

bake til Norge, vet jeg at så vil skje».

Karl Holter. Vi kaller på deg, vår døde venn — vi føler styrken strømme mot oss fra deg.

Måtte mange gode menn følge deg tilbake til Norge.

hsj.

*

Karl Holter var født 30. juni 1885 i Kristiania. Han ble utdannet ved Kunst- og Håndverkskolen, Kristiania, 1902—05, Kunstakademiet, Brussel 1905—06, Zahrtmanns Malerskole, København 1908, Paris 1911.

Han var tegnelærer ved Aars og Voss skole 1911—12; gikk fra malerkunsten til scenen og debuterte 1912 på Centralteatret, ansatt ved Vestlandske Teater, Stavanger 1912—13 og 1917—18, ved Trondhjems Teater 1920—22, ved Centralteatret 1923—25 og ved Det Norske Teater 1913—17, 1922—23 og etter 1925. Holter var journalist i Stavanger Aftenblad 1917—20.

Holter har utstilt malerier på Statens utstilling 1909, 10 og 11. Utgitt skuespillet Jern og Blod, oppført i Stavanger 1916, Kong Sverre, festspill i Tønsberg 1932, Kong Haakon V Magnusson, festspill Akershus 1933, og Harald Haarfagre, festspill Stavanger 1933.

Av Karl Holters roller kan nevnes: Peer Gynt (Trondheim og Nationalteatret), Othello, Haakon Jarl. — Han har vært formann i Unge Kunstneres Forbund 1908—11 og medlem av Skuespillerforbundets styre 1928—29.

Nå kommer bekræftelsen

Det ble som kjent under okkupasjonen pekt på at det ikke var tyskerne, men russerne som la Kirkenes og andre nord-norske byer og tettbebyggelser i grus. De russiske fly beskjøt til og med fredelige sivile busser på veiene. Alt dette var naturligvis bare «nazipropaganda» for det fantes jo ingen andre forbrytere enn tyskere og NS-folk.

Men etterhvert stiger jo både sannhetskjærligheten og bekjennelsestrangen. Således leser vi i et innlegg av en Martin Flatland i selveste VG forleden bl. a.:

«Og noe som alle har glemt - unntagen de som bodde der - var at Kirkenes i grunnen ikke ble ødelagt av tyskerne. Kirkenes ble i løpet av krigsårene bombet sønder og sammen av sovjet-fly. Nest

istedenfor Lilly.

«Hvordan kan du vite det?»

«Nå — det er da klart! De døde skriker ikke og gråter ikke, så du kan lett skille dem fra andre mennesker.»

«Den europeiske —»

Forts. fra side 5

Problemen med proporsjoner og perspektiv er blitt løst. Ved foten av korset, på den ene side, strekker det seg ut en stor esplanada for mere enn 200.000 personer og på den annen side hever et nytt benediktinerkloster seg.

Basilikaen, med en lengde på 262 meter, er større enn Vatikanets, som bare måler 187 meter. På veggene henger 8 store veggtepper som ble bestilt av keiser Karl V og som fremstiller apokalypsen. Mellom dem er det 6 kapeller og bak murene hviler restene av 300.000 falne fra krigens tid.

Midt i basilikaen er et lite alter med krusifikset, og noen meter derfra ved foten av dette hviler under en stenplate de dødelige rester av Jose Antonio, Falangens grunnlegger.

Midtskipets kuppel med sine 42 meter i gjennomsnitt er utsmykket av Santiago Padrós. Denne kunstner er en elev av Werner Peiner, som laget utkastene til vegg-

etter Valetta på Malta var nemlig Kirkenes det sted i Europa som under den andre verdenskrigen hadde flest flyangrep. Valetta hadde noen over tusen, Kirkenes noen under.

Soldater som er med i okkupasjon av et område tar seg - og har for så vidt - visse friheter. Øst-Finnmark var et «befrikket» område, men likevel måtte de sivile derpent utlevere klokken sine når sovjet-soldatene viftet med maskinpistolene og pekte.

Da billedhuggeren Stinius Fredriksen besøkte Kirkenes i 1945 etter den tyske kapitulasjonen for å få inspirasjon til et monument over sovjet-soldatene der oppe, var det en som foreslo ham: «En veldig soldat i sid frakke og hjelm. Maskinpistol i den ene hånden og et knippe klokker i den andre.»

teppene i Reichskanzlei. Ved sitt besøk i Valle de los Caídos sa Peiner: «Dette er den europeiske sivilisasjons siste store minnesmerke». Padrós, som i løpet ti år kombinerte mere enn 6 millioner mosaikker, har fremstillet Kristus omgitt av de spanske helgener. De blir anført av de apostler som bragte evangeliet til Spania: St. Paulus og St. Jacobus. Ytterligere lange rekker av helter og martyrer omgir Mariabildet.

Omkostningene ved dette monumentalbygg har på ingen måte belastet statsbudsjettet, fordi de nødvendige midler ble bragt til veie ved en nasjonalinnsamling som ble foretatt ved slutten av krigen, og for en dels vedkommende også gjennom årlige tilskudd fra Nasjonal-lotteriet.

Meningen med dette byggverk var å gi de millioner av døde i borgerkrigen et verdig hvile- og minnessted og å bære bud herom til de unge generasjoner. Det er et europeisk symbol på åndens seir over materien. B. M.

Narvik

Forts. fra side 4

sjonene. Avdelingen bestod visstnok vesentlig av mannskaper og befal fra Trønderbataljonen. Hvordan denne «forbimarsj» kunne finne sted, er jeg ennå ikke klar over. Men det antas at den tyske vaktstyrke på jernbanestasjonen — som de altså «ruslet» forbi — sto i den formening at denne «gåsegang»-flokk hadde tillatelse til det eller at de hadde kapitulert i Narvik, ennskjønt det at de bar våpen, skulle kunne vekke forundring eller mistanke».

ARTIUM 1942 . .

Forts. fra side 1

ateismen. Minst 95 % av den skoleklasse filmen handler om går over til ateismen. En pike læres opp av sin kristne far til å hykle. Hun skal være rød utenpå og hvit inni som en reddik.

Hovedpersonen Peter flykter.

Denne filmen er av borgerlige aviser satt opp som noe alle kristne bør se.

Det viser den totale forvirring som hersker.

Våren 1942 var skolene stengt over hele Norge, også i Trondheim. Det var midt i den såkalte lærerstrid.

Quisling hadde nettopp overtatt stillingen som ministerpresident. Lærerorganisasjonene ble da bestyrt av en kommissarisk formann, Orvar Sæther, som stod direkte under Terboven. Den valgte formann var dengang overlærer Eide.

Da Quisling overtok stillingen som ministerpresident måtte selvfølgelig dette forholdet med en kommissarisk formann som stod direkte under Terboven bringes til opphør. Derfor kom loven om Norges Lærersamband. Sæther gikk da over fra å være kommissarisk formann under Terboven til å bli Landsleder for Norges Lærersamband.

Lærerne ble altså flyttet over fra tysk til norsk myndighet.

På den tid da dette foregikk kom den valgte formann overlærer Eide til Sæther og bad om at han måtte arbeide for at medlemsskapet i Lærersambandet ble tvunget. Han begrunnet det med at hvis medlemsskapet ble frivillig så ville lærerne få et veldig press fra aktive motstandere om å melde seg ut.

Da loven om Norges Lærersamband kom, inneholdt den bestemmelsen om tvungent medlemsskap.

Allikevel protesterte lærerne mot medlemsskap i Norges Lærersamband. Ca. 1000 lærere fikk straffarbeide og skolene ble stengt på grunn av såkalt brenselserie.

Våren 1942, som annonsen omhandler, var skolene midt oppe i denne situasjonen. Skolene var stengt fra 27. februar og til sommerferien. Det var umulig å få arrangert eksamen artium. En del NS-foreldre ville ikke finne seg i dette, og henvendte seg til Kirkedepartementet og bad om at det i hver fall ble holdt eksamen for deres barn. Minister Skancke gikk med på dette. Og det danner grunnlaget for nevnte avertissement.

Man kan kanskje mene at det var egoistisk av NS-foreldre å forlange eksamen

artium for sine barn, når det var umulig å få arrangert det for andre. Men noe med kristendomsfølgelse har det ikke å gjøre. Alle de andre år under okkupasjonen var det eksamen artium for alle.

Dette kan ungdommen i Norge i dag selvfølgelig ikke vite. Den tror at forholdene i Norge var slik under Nasjonal Samling 1940 — 1945 som forholdene er i dag i Øst-Tyskland og at Nasjonal Samling var en ateistisk organisasjon.

Og det er dette inntrykk «Aftenposten» gjennom sitt oppsett ønsker å befestet. En slik fremstilling er usannferdig.

I Nasjonal Samlings program står det at kristendommens grunnverdier skal vernes.

Quisling selv var en religiøs personlighet og ønsket å fremme en bestemt kristen oppfatning som jeg vil kalle Johannes-evangeliets kristendom.

Hans motstandere den gang og enda langt sterkere i dag, ønsket å fremme et annet syn, som jeg vil kalle Mattheus-evangeliets oppfatning, eller kanskje enda nærmere en ny-essenisme.

Hva vil så dette si? Jo, Mattheus-evangeliet er prosemittisk, mens Johannes-evangeliet er det motsatte. Vi får altså to meget dyptgående kristne oppfatninger.

Det er dette som ligger bak den norske kirkes kamp mot Nasjonal Samling, og mot nasjonalismen i det hele. Det er Mattheus-evangeliets kamp mot Johannes-evangeliet.

Den norske kirke, og det norske demokrati vil ikke fortelle dette. Derfor fremstiller de Nasjonal Samling som en ateistisk organisasjon, skjønt de vet meget bedre.

Derfor er også sammenligningen mellom Peter i «Spørsmål 7» og en eventuell norsk gutt i 1942 helt falsk og dypt uærlig.

Den siterte annonse omhandler en engangssituasjon som de norske lærerne selv fremkalte ved å sabotere et forslag som deres egen valgte formann hadde kommet med, nemlig tvunget medlemsskap i Norges Lærersamband.

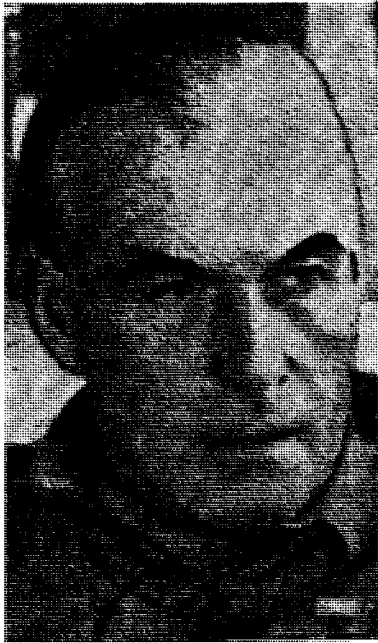
«Spørsmål 7» fremstiller en kristen gutts reaksjon overfor en ateistisk skoleundervisning.

Den norske skole 1942 var en kristen skole som hadde flere timer i religionsundervisning enn skolen hadde i 1939.

Verden har i dag ca. 2 milliarder farvede folk og 1 milliard hvite. Et overveldende antall av disse mennesker

AV HELSEMESSIGE GRUNNER.

FN's observatør i Palestina, den svenske general Carl von Horn er som kjent «av helsemessige grunner» fjernet fra jobben og etterfølges av den norske general Odd Bull. Dette har de norske aviser meddelt, men de har intet fortalt om bakgrunnen, som er den at general von Horn utførte sitt oppdrag så objektivt og anstendig at han falt i unåde i Israel. Og da er som kjent hundre og ett ute for enhver. Det begynte med at general von Horn nektet å legge skylden for en grenseepisode på den forurettede arabiske parten, hvorefter han ble erklært persona non grata av Israel. Senere har det israelske diplomati, som arbeider over og under jorden i alle land gjort sitt ytterste for å få den svenske general vekk. I begynnelsen av dette år reiste U Thants sorte FN-medarbeider Ralph Bunche til det nære østen og straks etter kom så beskjeden om at general von Horn skulle

er ikke kristne.

Hvis de hvite kristne og hvite demokrater skal ha den aller ringeste sjanse til å overleve, blir de nødt til å holde seg til sannhetens evangelium.

I «Spørsmål 7» ser de norsk kristne den skjebne de har vært med på å gi de tyske kristne, og den skjebne de har forberedt for seg selv.

De kristnes hjelp til ateistene i Russland har bragt og bringer dem selv undergangen.

Når Jesu venner hjelper Jesu fiender må de selv gå til grunne.

Logikken synes enkel, klar og riktig.

O. K.

tre tilbake av «helsemessige grunner». Hvilket ikke forhindrer at han nå er utpekt som sjef for en FN-styrke som skal plaseres på grensen mellom Jemen og Saudi Arabia. General Odd Bull ser ut til å være en bra kar, men det er vel å befrykte at når han slik har overtatt etter den avsatte svenske vil han også bøye nakken under det israelske åket.

*

NASJONAL RENESSANSE I TYSKLAND?

Vi har tidligere fortalt om den suksess den tyske nasjonale studenteravisen «Deutsche Studenten-Anzeiger», som samarbeider med «Deutsche Wochen-Zeitung» har. Nå meddeles det at den har tatt ledelsen i utbredelse foran den radikale «konkret». «Studenten-Anzeiger»s opplag har nå passert 50.000, mens «konkret» oppgis å ha mellom 30.000 og 35.000.

*

OSSIETZKY.

Her hjemme hyler som kjent selv de mest konservative aviser over seg av begeistring for den avdøde Nobelpristager Ossietzky. Nylig fant det ved universitetet i Hamburg sted en minnehøytidelighet for ham. Det CDU nærstående «Gesellschaft für Wirtschafts- und Sozialpolitik» og «Staatspolitische Gesellschaft» avslo å delta med denne begrunnelse, som de norske militarister og NATO-tilhengere burde merke seg, slik at det blev litt sammenheng mellom liv og lærer: «I denne truende tid kan vi ikke tillate oss gjennom minnehøytideligheter å fremstille pasifister som forbilder for Tyskland av i dag». Ellers blir det naturligvis både i Tyskland og i Norge fortiet at dette «Hitlers offer» allerede under Weimarrepublikken ble dømt for landsforræderi og det får en vel si var godt gjort!

*

SØR-AFRIKA-GALSKAPEN.

I det svenske «FLO-information» som sendes ut av «Företagarnas Landsorganisation» sakser vi følgende om Sør-Afrika-galskapen som jo herjer i Norge også: «Svensk utrikespolitikk bedrives numera inte på högsta ort, utan synes ha blivit överlåten till mindre ansvarshavande organisationer som tillåtes fördärva landets och därmed landets företagens relationer till främmande makt. Sydafrikabojkotten är en styggelse. Dess kommittees ordförande heter visst Israel. Vil han sälja Jaffa frukter i stället för

sydfrukter i Sverige måne? Allmänna meningen om sydafrikanska företagarna är säkert att det vill vi inte vara utan. Och det vill inte våra kunder heller, som bor i Sverige. Vi be å regeringens vägnar om överseende med våra missledda ungdomars propagandaver. Vem som helst kan tillfälligt komma under fel ledning».

STEMM KATOLSK!

I et innlegg om tollspørsmål på Fellesmarkedets ministerrådsmøte avsluttet den nederlandske utenriksminister Josef Luns til alminnelig forbauselse med ordene «stemm katolsk». Da hans forbausede kolleger spurte hva i all verden han mente med det, unnskyldte han seg med at han hadde deltatt i to måneder i den nederlandske valgkamp og derfor rent automatisk hadde avsluttet med den vanlige floskel.

*

HÅND I HÅND I VERDENSRUMMET.

USA og Sovjetsamveldet ble i Genf enige om i 1965 å sende ut satelitter i verdensrommet i fellesskap. Gammel kjærlighet ruster ikke, føyer «Deutsche National-Zeitung» til.

*

KOMMUNIST I OVERHUSET.

Lord Milford, som er innskrevet medlem av det britiske kommunistparti har arvet titlen som lord og dermed sete i Overhuset etter sin far. Han blir det første kommunistiske medlem av Overhuset.

Forbundets kontor holdes stengt for vanlig ekspedisjon i juli måned. Posten blir dog behandlet og kontingent ogjeller stonad kan også i denne tid sendes over vår postgiro 150 28.

FOLK OG LAND

Kierschowsgt. 5, Oslo

Telefon 37 76 96

Boks 32 14

Ekspedisjonstid alle hverdager undtatt lørdage kl. 10-15. Redaktør Melsom treffes onsdag - torsdag og fredag kl. 11 til 15.

Abonnementspriser:

Kr. 36,— pr. år, kr. 18,— pr. halvår i Skandinavia. Utlandet: Kr. 40,— pr. år, kr. 20,— pr. halvår. — I nøytralt omslag innenlands: Kr. 46,— pr. år, kr. 23,— pr. halvår.

Løssalg kr. 0,85.

Annonsepris kr. 0,40 pr. mm og spalte.

Bruk postgiro nr. 16 450.

Utgiver A/L Folk og Land